

освітнянською компонентою професійного навчання. Надання тому, хто вчиться, професії – утилітарне завдання педагогічного колективу, яке має на меті забезпечити учня, студента фахом з необхідною кваліфікацією як надійним і сталим джерелом його матеріального благополуччя.

Таким чином, до основних двох завдань закладу освіти – надання слухачеві освіченості та професії – обов'язково треба додати третє – виховання, як імператив професійної освіти. Тріада – освіта, професія, виховання – є наріжним каменем професійної освіти.

Педагогіка – наука про виховання й навчання. Саме так – виховання на першому місці. Наші зусилля з виховання мають бути першочерговими.

УДК 358.6:37 (477.44-25) ВДПУ: 001.895

О.В. Шестопалюк
м. Вінниця, Україна

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми. ХХІ століття називають інформаційним. Воно характеризується якісними зрушеннями в сучасній економіці. Домінантою в становленні моделі економічного зростання є система інноваційного розвитку наукових знань, новітніх технологій, послуг та ін. Інноваційні технології є одним із головних базисів побудови «економіки знань», що заснована на високих технологіях, науково-промисловому потенціалі та інтелектуальній власності.

Важливе місце в інноваційному розвитку економіки займає вища освіта, що підтримує інноваційну діяльність різноманітних структур. Роль вищої освіти полягає, насамперед, у сприянні формуванню інноваційного шляху розвитку вітчизняної економіки, тобто в активній участі ВНЗ у становленні і розвитку вітчизняної економіки.

Вельми актуальним нині є питання інноваційного розвитку ВНЗ та всіх його складових, що включають цілу низку інноваційних підструктур, які входять до складу ВНЗ та забезпечують його роботу.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі модернізації системи вищої професійної освіти присвячені дослідження багатьох учених усього світу. При цьому в кожній країні є свої власні проекти, підходи до розв'язання цієї проблеми. Зокрема, це стосується пошуку інноваційної складової діяльності ВНЗ. Професійній підготовці присвячені дослідження В. Бикова, Р. Гуревича, І. Зязюна, В. Кременя, М. Махмутова, Н. Ничкало та ін., а також пошук і створення власних моделей ученими-практиками, які розробляють та апробовують їх у своїй щоденній роботі. Особливої актуальності набуває ця проблема нині в період обмеженого фінансування, швидкої зміни ринку праці й освітніх послуг.

Мета статті полягає в розгляді й обґрунтуванні модернізації вищої професійної освіти, виходячи зі створення інноваційної моделі діяльності ВНЗ на основі побудови його структури з урахуванням принципу наступності навчання в межах одного навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Сучасний ВНЗ становить інноваційний навчальний заклад, основою якого традиційно є науково-освітня діяльність на базі інноваційних технологій, тобто з використанням інновацій.

Інновації в освіті – процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану [1, с. 338].

Інноваційний розвиток сучасного ВНЗ – це об'єктивно зумовлений, цілеспрямований процес переходу навчального закладу з одного стану в інший. Цей процес здійснюється

Розділ 1 Теоретико-методологічні проблеми підготовки фахівців у системі неперервної освіти

переважно за допомогою цілеспрямованого внесення в діяльність навчального закладу якісно нових елементів, властивостей і характеристик.

Інноваційний розвиток ВНЗ – це процес якісних змін, причиною, умовою і змістом яких виступають інновації та нововведення, що забезпечують їх оптимальний і сталий розвиток.

Інноваційна стратегія розвитку вищого навчального закладу є найважливішим фактором успішної діяльності в сучасних умовах. Якщо раніше ВНЗ мали можливість успішно функціонувати, концентруючи увагу в основному на раціональному використанні свого внутрішнього потенціалу, то нині назріла необхідність переходу ВНЗ з режиму функціонування в режим розвитку. Стратегія інноваційного розвитку визначає «що змінити» і «як змінити». Відповіді на ці запитання дають можливість проектувати механізм інноваційного розвитку ВНЗ. У межах інноваційної стратегії ВНЗ проводить політику орієнтації і переходу на споживчий попит, ретельне вивчення контактів з конкурентами, новими комерційними структурами, визначаючи при цьому їхню надійність і перспективу. Довгострокові цілі в інноваційній стратегії визначаються результатом аналізу змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі ВНЗ.

Таким чином, інноваційна модель розвитку ВНЗ диктує необхідність глибокої інтеграції наукової, освітньої й інноваційної діяльності, розроблення та впровадження механізмів, що збільшують реальну конкурентоспроможність ВНЗ за рахунок підвищення якості всіх видів його діяльності. Головне завдання інноваційного ВНЗ – якісна підготовка інноваційно орієнтованих фахівців на основі єдиного процесу одержання, розповсюдження та застосування нових знань. Така підготовка фахівців для інноваційної економіки вимагає формування інноваційного середовища ВНЗ, а також відповідної кваліфікації та культури викладачів.

У контексті вищесказаного стратегія інноваційного розвитку ВНЗ має торкнутися всіх напрямів його діяльності.

Так, у 2011 році у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського (ВДПУ) розроблена інноваційна модель структури університету, в основу якої покладено неперервне навчання учнів і студентів за такою схемою: довузівська підготовка → коледж → університет → аспірантура → докторантура, а також система курсового навчання, що забезпечує необхідний рівень знань для продовження навчання на більш високому ступені.

Рис. 1. Інноваційна модель ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Запропонована модель університетського комплексу дозволяє розпочати модернізацію системи освіти, навчально-виховного процесу в межах одного навчального закладу.

Пропонована модель містить наступні підструктури:

1. Центр розвитку дитини.
2. Центр довузівської підготовки.
3. Гуманітарно-педагогічний коледж.

4. Підготовка студентів на освітньо-кваліфікаційних рівнях:
 - а) бакалавр;
 - б) спеціаліст;
 - в) магістр.
5. Аспірантура.
6. Докторантура.
7. Післядипломна та друга вища освіта.
8. Підвищення кваліфікації, стажування педагогічних працівників.
9. Підготовчі курси до вступу в магістратуру, аспірантуру.
10. Надання послуг із захисту дисертацій.
11. Аналітико-моніторинговий центр організації навчального процесу.
12. Інформаційно-обчислювальний центр.
13. Центр вивчення іноземних мов.

Ураховуючи тісні зв'язки між підструктурами університетського комплексу, створена можливість оперативного розв'язання самих різноманітних проблем: організаційних, кадрових, профорієнтаційних, економічних, науково-методичних та ін. Функціонування університетського комплексу дозволяє розв'язати низку головних завдань – це рання профорієнтація, формування контингенту; використання професорсько-викладацького складу, здійснення професійної підготовки на рівні вищої освіти та орієнтація на більш високий професійний рівень.

Сучасне суспільство потребує розумної, творчої людини, яка розвиває себе і світ на основі культури та гармонії з навколишнім світом, в його єдності з суспільством і самим собою, з умінням здійснювати прогноз результатів своєї діяльності, нести відповідальність перед суспільством і оточуючою природою. Людина реалізує себе через свою сутність, володіючи необхідними культурними нормами, що дозволяють реалізувати себе через «свою справу» вільно в межах цих норм. Як свідчать дослідження вчених, досвід практиків, ці завдання необхідно розв'язувати в суспільстві вже з дошкільного віку дітей.

Розглянемо організації багатопрофільної діяльності Центра розвитку дитини:

Центр розвитку дитини передбачає: вивчення іноземних мов; дошкільний розвиток, підготовку до школи; оздоровчу фізкультуру; комп'ютерну грамотність; художньо-естетичний розвиток.

У подальшому дитина навчається в загальноосвітній школі та має можливість продовжувати свій розвиток паралельно в центрі розвитку дитини та в інших структурних підрозділах навчального закладу.

Розгляньмо структуру довузівської підготовки в межах університетського комплексу, яка передбачає роботу двох відділень: відділення курсового навчання із загальноосвітніх предметів і відділення курсового навчання із професійно-технічної підготовки.

Така система курсового навчання дозволяє готувати учнів шкіл і професійно-технічних навчальних закладів до поглибленого вивчення предметів, підготовки до вступу у вищі навчальні заклади, а також одержання професії на рівні «кваліфікований робітник», поглиблення своїх знань, умінь і навичок.

Наступною ланкою, що стосується підготовки фахівців на рівні вищої освіти, має стати гуманітарно-педагогічний коледж, котрий є структурним підрозділом I-II рівня акредитації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Він готує фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» на основі базової загальної середньої освіти. Наведемо структуру гуманітарно-педагогічного коледжу.

За поданою структурою підготовка фахівців здійснюється на двох відділеннях: педагогічному та гуманітарному.

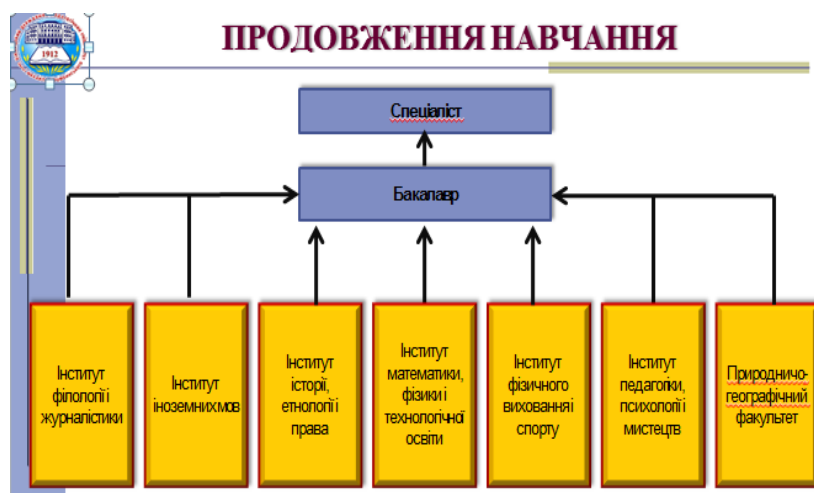
Педагогічне відділення забезпечує підготовку фахівців зі спеціальностей «Початкова освіта» та «Дошкільна освіта».

Гуманітарне відділення забезпечує підготовку фахівців зі спеціальностей «Фізичне виховання», «Музичне мистецтво» та «Правознавство».

Викладачі коледжу об'єднані в шість предметних (циклових) комісій: філологічних, фізико-математичних, суспільних, природничих дисциплін, музичного мистецтва, а також фізичного виховання.

Створення та діяльність коледжу забезпечить неперервну ступеневу освітню підготовку від базової та повної загальної середньої освіти до освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста та магістра.

Випускники гуманітарно-педагогічного коледжу матимуть можливість продовжувати навчання у ВДПУ на рівні бакалаврата, а також за умови продовження навчання за фахом, який набуто в коледжі, здійснювати навчання за скороченими термінами.

Навчання на наступних освітніх ступенях: бакалавр і спеціаліст здійснюється за традиційною системою. Завершення навчання може бути здійснено в магістратурі, аспірантурі та докторантурі, що передбачає наукову діяльність.

Як свідчить світова практика, поєднання напрямів і тенденцій розвитку інноваційних процесів в освіті характеризується наявністю різних структур в інноваційній діяльності університетів. Традиційні моделі інноваційного процесу, що здійснюються як у межах найбільших університетських комплексів, так й у вигляді науково-технічних та інноваційних проектів, опираються на науково-технічні досягнення й освітнє середовище організаційних структур. Найбільшу роль у розробці наукових ідей, їх подальшій модернізації відіграють нові організаційні структури – інноваційні центри – технологічно активні комплекси, що входять до структури університету і є головним чинником розвитку інноваційної діяльності освітньої установи. Метою інноваційної діяльності в системі вищої школи є підвищення ефективності функціонування ВНЗ в умовах ринкової економіки. Важливим завданням системи освіти є підготовка і перепідготовка кадрів для інноваційної діяльності. Для досягнення цієї мети необхідно вдосконалити систему управління науковою, науково-технічною та інноваційною діяльністю ВНЗ, а саме – орієнтувати дану діяльність на ринок і споживача, що є основою управління ВНЗ в сучасних умовах. Це передбачає значне посилення ролі маркетингу, обліку, швидкої зміни навколишнього середовища, створення умов для реалізації ринку, а, отже, швидка адаптація системи управління ВНЗ під нові завдання.

Інноваційна діяльність ВНЗ спрямована на вирішення наступних завдань:

- розвиток і удосконалення системи освіти;
- ефективне та раціональне використання інтелектуальних ресурсів ВНЗ, формування сталого інтелектуального потенціалу, здатного ініціювати та реалізувати інноваційні проекти різної складності і спрямованості;
- комерціалізація наукових ідей, оригінальних інноваційних проектів;
- розширення спектру робочих місць і баз практики для студентів, аспірантів, співпраця з іншими навчальними закладами;
- підвищення рівня підготовки кваліфікованих кадрів.

Розділ 1 Теоретико-методологічні проблеми підготовки фахівців у системі неперервної освіти

Висновки. Отже, інноваційна діяльність вищих навчальних закладів базується на інтеграції науки й освіти. Економічна основа такої інтеграції передбачає об'єднання ресурсів і механізмів наукового та освітнього комплексів для одержання найкращих результатів. Інноваційна основа створення таких комплексів забезпечує інтеграцію інноваційних потенціалів сфери науки та освіти з метою активізації інноваційної діяльності у справі підготовки висококваліфікованих фахівців.

Література:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України : [гол. ред. В. Г. Кремень] . – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

2. Неперервна професійна освіта : філософія, педагогічні парадигми, прогноз : монографія / [В.П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко та ін.] / за ред. В. Г. Кременя. – К. : наукова думка, 2003. – 853 с.

У статті розглянута модернізація підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ на основі інноваційної моделі структури університету, що базується на принципі неперервної освіти.

Ключові слова: інновація, модернізація освіти, інноваційний розвиток, неперервна освіта, професійна освіта.

В статье рассматривается модернизация подготовки будущих специалистов в ВУЗах на основе инновационной модели структуры университета, которая базируется на принципе непрерывного образования.

Ключевые слова: инновация, модернизация образования, инновационное развитие, непрерывное образование, профессиональное образование.

Modernization of the Higher School students' professional training on the basis of university structure innovative model which is based on the principles of continuous education has been considered in the article.

Keywords: innovation, modernization of education, innovative development, continuous education, professional education.